

Pravda, nebo ne?

Metodické náměty na výukové aktivity

ANOTACE:

Aktivita vede žáky k zamyšlení, jak se k nim dostávají informace. Zahrají si hru, při níž si uvědomí, že každá informace nemusí být pravdivá. Zamyslí se nad vlastními zkušenostmi s (ne)pravdou na internetu..

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI A OBSAHOVÉ VZDĚLÁVACÍ OKRUHY:

ZV a GV: člověk a jeho svět (1. stupeň ZŠ), člověk a společnost, jazyk a jazyková komunikace, informatika a informační a komunikační technologie.

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:

ZV a GV: MV, OSV

KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

ZV a GV: k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské

DOPORUČENÝ VĚK: 8+

CÍLE:

Žáci:

- si uvědomí, že ne všechny informace na internetu jsou pravdivé
- uvědomí si, že musí k informacím přistupovat kriticky

DĚLKA: 45 min. (včetně projekce filmu)

POMŮCKY:

- promítací technika

Tabule nebo flipchart

POSTUP:

1. Vyzveme žáky, aby se zamysleli nad tím, jak se k nim dostávají nové informace. Odpovědi zapisujeme na tabuli.
Poznámka: Pokud je potřeba, vysvětlíme pojem „informace.“
2. Žáci dostanou za úkol promyslet si tvrzení o své osobě, které vždy začíná slovy „Nikdo o mně neví, že...“ (např. „že mám rád ananas“). Důležitým pravidlem hry je, že informace nemusí být pravdivá. Úkolem ostatních je uhodnout, zda šlo o pravdu, či lež. Žáci, kteří mají zájem, postupně přečtou nahlas svá tvrzení. Ostatní si stoupnou vpravo, pokud si myslí, že je informace pravdivá, nebo vlevo, pokud nepravdivá. (Mohou také pouze zvedat ruku.) Kdo uhodne, započítá si bod, kdo se splete, bod si odečte. Nakonec si sdělíme své výsledky.
Ptáme se žáků, co jim pomáhalo poznat, že jejich spolužák nemluví pravdu. Choval se jinak? Tvářil se jinak? Prozradila ho gesta nebo jiný postoj?
3. Následuje projekce dílu seriálu.
Poznámka: Snímek doporučujeme zhlédnout nejméně dvakrát.

Ověříme, že žáci pochopili pointu. (Filip i kocour naletěli. Ne všechny informace na internetu jsou pravdivé).

REFLEXE:

Ptáme se: *Viděli jste na YouTube nebo jinde na internetu nějaká nepravdivá videa nebo jiné nepravdivé informace? Podle čeho jste poznali, že nejsou pravdivé? Co musíme udělat, abychom to zjistili? Proč myslíte, že někdo publikuje nepravdivé informace?*

Na závěr žáky vybídeme, ať říkají **pravidla související s ne/pravdou**, kterými se máme na internetu řídit. Zapisujeme je na tabuli. Důležité je, aby zaznělo: „NE VŠECHNO, CO NA INTERNETU NAJDEME, JE PRAVDA.“

Poznámka: Doporučujeme využít materiál Otázky a odpovědi k filmu.

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

*Aktivitu jsem testoval v **páté třídě** s 23 žáky a poté ještě v **osmé třídě**, opět s 23 žáky. V pátém ročníku se zpočátku trochu ostýchali přede všemi mluvit a někteří jen zopakovali nebo upravili již vyčtená tvrzení. Třída je díky třídní učitelce velmi pospolitá a děti se podrobně znají. Uměly tedy dobře odhadnout, zda někdo mluví pravdu či ne. Osmáci pak byli kreativnější ve vymýšlení tvrzení a méně se styděli. Aktivita formou hry žáky bavila a měla úspěch, i bodování správných odpovědí je motivovalo k soutěživosti.*

Po hře jsem pustil film, s upozorněním na to, že se budu na obsah filmu ptát. Podle následných otázek žáci film pochopili a bavil je.

Při reflexi jsem jako příklad nepravdivých sdělení žákům ukázal jimi používané kanály: YouTube, Facebook, Instagram a TIK-TOK. Zdůrazňoval jsem nutnost kritického přístupu k informacím z internetu.

Bylo znát, že osmáci už mají s manipulací a informacemi větší zkušenosti. Bez ohledu na věk jsme ale v obou třídách došli ke stejným závěrům a k pochopení tématu.

Jan Chvojka, ZŠ Kolín V., Mnichovická

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Aktivitu jsem testovala ve čtvrtém ročníku s 20 žáky. V úvodu hodiny jsem je vyzvala, aby se zamysleli nad tím, co jsou to informace a jak se k nim dostávají. Žáci s tím neměli problém a vymýšleli spoustu možností. Potom jsme si zahráli hru „Nikdo o mě neví, že ...“. Ta je moc bavila a jen těžko se ukončovala, protože byli neustále další zájemci. Žáci neměli problém obhajovat své postoje. Při hře se několikrát chtěla tři děvčata postavit mezi skupiny pravda nebo lež, protože jim chyběly informace, aby mohla vyhodnotit, jestli jde o pravdu nebo lež. To bylo skvělé, protože to vedlo k celkovému sdělení celé aktivity (informace je třeba ověřovat)!

Film byl pro žáky srozumitelný, snadno pochopitelný. Samostatně uváděli, jaké nepravdivé informace četli. Celkově se aktivita žákům i mně líbila, byla to povedená hodina.

Andrea Tláskalová, ZŠ J. V. Sládka Zbiroh

UKÁZKA REALIZACE:

